

Gyermek- és ifjúságnevelés - egyedülálló módon

Záborszky Kálmán tervekről, tehetséggondozásról és az „Istvános” közösségről

 Réfi Zsuzsanna

Számos változás történt ebben az esztendőben a Szent István Filharmonikusoknál. Változott az együttes felépítése, de szigorú költségvetési tervüknek köszönhetően meg tudják tartani meghirdetett programjait, s új helyszínekkel is felvették a kapcsolatot. Régi tervük ugyancsak megvalósult, nagyszerű ifjúsági sorozataikkal bemutatkozhattak más kerületekben is. Továbbra is nagy hangsúlyt fektetnek a közönségnevelésre, s ebben a szezonban szintén különleges koncertekkel várják a közönséget. A társulat vezetőjével, Záborszky Kálmánnal a Szent István különleges művészeti arculatáról, utánpótlás-nevelésről, születésnapról és az „Istvános” közösségről is beszélgettünk.

┃ Ettől az esztendőttől nemcsak vezető karmester és művészeti vezető, hanem az ügyvezetői feladatokat is el látja. Mi mindennel bővültek így a teendői?

– Korábban a Szent István Filharmonikusok művészeti vezetője voltam, 2022. januárja óta ügyvezetője is vagyok az együttesnek. Fontos volt számomra, hogy a zenekar megőrizze profilját, különösen a gyermek- és ifjúsági műsorainak magas színvonalát, valamint az, hogy folyamatosan kezdeményezzük újabb fiatalok bevonását a programjainkba. Ügyvezetőként ugyanazokat a feladatokat látom el a művészeti irányítás területén, mint korábban, azonban az adminisztrációs feladataim természetesen megnöttek.

┃ Mi változott 2022 januárja óta az együttes életében?

– A Szent István Filharmonikusok Nonprofit Kft-t is érintik a világban folyó változások – tekintettel az ukrán-országi háború okán előálló energia veszélyhelyzetre, valamint a kormány által elrendelt takarékosági intézkedésekre. Társaságunk a helyzetet komolyan véve átgondolta teljes műsorstruktúráját a 2022-23-as évadra, kidolgozott egy forgatókönyvet, amely mentén szigorú költségvetését tartva látja el feladatait. Igyekszünk kiadásainkat csökkenteni, bevételeinket növelni. Meghirdetett programjainkat megtartjuk, annak figyelembevételével, hogy egyes rendezvényhelyszínek bezárnak, így a koncertjeinknek új lehetőségeket kell keresnünk, továbbá a programjainkat is újragondoltuk. Műsorstruktúránkban továbbra is kiemelt hangsúlyt kapnak gyermek- és ifjúsági programok. Zenészeink alkalmazkodnak a körülményekhez, legjobb tudásukkal, fegyelmezetten készülnek előadásainkra.

┃ Akiknek viszont csökkent a létszáma...

– Minden zenekar költségvetésében a munkabér a legjelentősebb fix kiadás. Amennyiben egy zenekar financiálisan is hatékonyan szeretne működni, költségvetését folyamatosan aktualizálnia kell, szem előtt tartva a külső gazdasági környezet – várhatóan kedvezőtlen –

alakulását. Az együttesünk megfelel az előadó-művészeti törvény követelményének, azonban tavasszal átnéztük a zenekar szerkezetét, létszámadatait, és úgy döntöttünk, hogy a munkaerő-állományt racionalizálni kell. Így társulatunknál csoportos létszámleépítésre került sor, amelynek szükségességét igyekeztünk munkatársainkkal megértetni. Minden munkavállalóval korrekten elszámoltunk. Úgy gondolom, helyes döntést hoztunk, és a jelenlegi szoros költségvetésünk követelményéhez igazodva – még időben –, megtettük a lépéseket.

┃ Hogyan látja együttesének szerepét a hazai zenei életben?

– Úgy vélem, a Szent István Filharmonikusokat a többi kiváló zenekartól páratlan színvonalon szerkesztett családi, ifjúsági programjai különböztetik meg. Az együttes gyermek- és ifjúságnevelő munkája a hazai komolyzenei életben egyedülálló nemzeti értéket képvisel, kiemelendő a Felfedezőúton és a Pastorale sorozat.

2003-ban készült egy felmérés, amely szerint a fiatalok 3-4 százaléka fogyaszt magaskultúrát, klasszikus zenét. Mérhetetlenül elkeserített ez az eredmény, akkor kezdtem gondolkodni azon, hogyan lehetne a diákokat iskolaidőben, szervezeten hangversenyre invitálni.

Mindeközben már sikerrel ment kisgyermekes családoknak szóló sorozatunk Pastorale címmel. Ezek a hangversenyek számos gyakorlati tapasztalattal gazdagítottak, hogyan lehet a mai fiatalokhoz fordulni, akik új igényekkel rendelkező közönségként a 21. század komplexitásának megfelelően képesek hangversenyélményt befogadni.

2011-ben indult Felfedezőúton programsorozatunk Zuglóban. Elértük, hogy minden diák, aki Zugló valamelyik önkormányzati fenntartású iskolájában tanul, évente egyszer térítésmentesen vehessen részt kiemelkedő színvonalú hangversenyen. A koncerteket a Zenekar Columbus utcában lévő Nagyteremében tartottuk, ahová a diákok iskolaidőben tanáraik kíséretében, szer-

vezetten érkeztek. Naponta 1000 fiatal részesült maradandó kulturális élményben, évente 18.000 zuglói diák!

A Felfedezőúton sorozat célja, hogy minden évben – tavasszal és ősszel – új, valódi művészi értéket közvetítő, magas színvonalú, maradandó élményt nyújtó művészeti programot nyújtson az 5-től 10 éves, illetve a 10-től 18 éves gyerekeknek és diákoknak, életkori sajátosságaiknak megfelelően. Az előadásokat a gyerekek – szociokulturális háttérüktől függetlenül – iskolaidőben, szervezeten, térítésmentesen látogathatják. Az eddig megrendezett, több mint 300 előadás nézőszáma átlépte a 100.000 főt, akik kivétel nélkül óvodások és iskolások voltak, vagyis az 5-től 18 éves korosztály! Az utóbbi években számos produkcióból filmváltozat is készült. A sorozat középpontjában az élő zene áll, de az élményt a társművészetek is növelik, különösen fontos szerepet kap a tánc (együttműködésben a Magyar Táncművészeti Egyetemmel), az álló- és mozgóképes vetítés, valamint az igényes összekötő szöveg. Az egyedülálló sorozat szerkesztője és műsorvezetője Dr. Solymosi Tari Emőke.

Régóta szeretnénk volna elérni, hogy a Felfedezőúton program átléphesse Zugló határát. Hatalmas eredmény, hogy 2022-ben a XV. kerület diákjai a Hubay Jenő Zeneiskolában, a XVI. kerület diákjai pedig az Erzsébetligeti Színházban vehettek részt térítésmentesen előadásainkon az Észak-Pesti Tankerületi Központ segítségével. Az új kerületek diákjai nagyon élvezték az előadásokat, közülük sokan most először találkoztak élőben szimfonikus zenekarral.

2023-ban ünnepeljünk egyik legnagyobb költőnk, Petőfi Sándor születésének 200. évfordulóját, s a tavasszal színre kerülő Felfedezőúton a költő alakját és művészetét szeretnénk közelebb vinni a XIV., XV. és XVI. kerületi ifjú közönségünkhöz. Nem titkolt célunk ugyanis, hogy programjainknak köszönhetően a Szent István Filharmonikusok mellett, a többi kiváló hazai zenekar is profitálhasson abból a közösségépítő, közönség-kinevelő, utánpótlást biztosító munkából, melyet hosszú évek óta végzünk.

■ *Mit emelne ki még az együttes idejének évadából? Milyen különlegességekre készülnek?*

– Négy bérletsorozattal várjuk a komolyzene kedvelőket koncertjeinkre. A Stephanus, Gaudeamus és a Téli bérletek első hangversenyei táblás házakat vonzottak. 2022. november 5-én a Szent István Filharmonikusok a Vigadó-beli programján Sigmund Groven szájharmonikaművésszel lépett fel, aki csodálatos játékaival elvarázsolta a közönséget. Fontosnak tartom megemlíteni, hogy Sigmund Gorvent a fenntartó, Filharmónia Magyarország Nonprofit Kft. ajánlotta figyelmünkbe. Hálaadás vagyunk, hogy egy ilyen különleges, egyedülálló produkciót sikerült közösen megvalósítanunk, amelyben a szájharmonika, mint szólóhangszer megszólalását szimfonikus zenekar kísérte. 2022. november 19-én Kelen Barnabás hegedűművész és Rajna Martin kar-

mester harmonikus együttműködésének lehetünk szem és fültanúi a Müpában, a Stephanus 2 koncertünkön. December elején a Zeneakadémián Baráti Kristóf karmester és hegedűművész vezényli a Szent István Filharmonikusokat, Beethoven-, Dvořák- és Brahms-műveket hallhat a közönség. A 2022-es évet december 29-én egy könnyedebb hangversennyel zárjuk, ismét Filmzene-koncertre várjuk a nagyjérdeműt a BKK-ba.

A 2022/23-as évad további hangversenyein olyan neves művészek lesznek vendégeink, mint Berecz Mihály, Várdai István, Baráth Emőke, Vashegyi György, Simon Izabella, Oberfrank Péter, valamint Rummy Balázs.

2023. január 29-én emlékkoncertet rendezünk a Zeneakadémián. Ekkor ünnepeljük Petőfi Sándor 200. és Kacsóh Pongrác születésének 150. évfordulóját. A hangversenyre különleges darabokkal készülünk. Dubrovay László - Petőfi Sándor: 4 zenekari dal című műve ösbe-mutató lesz. Lajtha Lászlóra – születésének 2022-ben 130., halálának 2023-ban 60. évfordulója van –, Mise a szorongattatás napjaiban című művével emlékezünk.

Nagy öröm számomra, hogy április 23-án, a Müpában rendezett koncertünkre elfogadta meghívásomat Baráth Emőke, a nemzetközileg is elismert, csodálatos szoprán, aki Mozart-áriákat fog előadni. A koncertet Vashegyi György dirigálja.

■ *Mi a helyzet a Szent István Király Zeneművészeti Szakgimnázium és Alapfokú Művészeti Iskolával, amelynek negyedszázadon keresztül volt az igazgatója?*

Felfedezőúton – teltház as ifjúsági sorozat diákoknak

– A tehetséggondozás, az utánpótlás-nevelés kiemelt zenekari célkitűzésünk. A Szent István Király Zeneművészeti Szakgimnázium és Alapfokú Művészeti Iskolával és Zeneiskolával szoros együttműködésben dolgozunk. A Makovecz Pál igazgató által vezetett kiváló, többszörös versenygyőztes Fúvószenekar rendszeresen fellép a Müpában, a Szent István Filharmonikusok által szervezett hangversenyen, valamint ősszel és tavasszal színvonalas Térzene koncerteket adnak.

Mentorprogramunk keretében lehetőséget adunk a szakgimnázium legtehetségesebb növendékeinek, hogy a Szent István Filharmonikusok hangversenyein csatlakozzanak a hivatásos zenekar munkájához és Budapest legkiválóbb koncerttermeiben lépjenek fel. Ilyen jellegű színpadi rutin megszerzése tanteremben nem lehetséges.

Fontos közösségépítő, tehetséggondozó munka, hogy minden évben Zenei Tábort tartunk Tihanyban a zenét tanuló diákjainknak. A táborban részt vesznek a Kabóca, a Tücsök Zenekar tagjai, az Ütőegyüttes, és a Zeneiskolai Szimfonikus Zenekar növendékei. Az együttesek minden este ingyenes Térzene koncertet adnak a Rege Cukrászda előtt. Ezek a diákok az országban egyedülálló gyakorlati zenei nevelésben részesülnek, kiváló hangulatban.

A Szent István Király Szakgimnázium és Zeneiskola, valamint a Szent István Filharmonikusok Columbus ut-

cai székhelyét jelenleg felújítják, bővítik, így hamarosan a diákok és a tanárok, valamint a zenekar tagjai birtokba vehetik a megújult, korszerű épületet.

¶ *Hihetetlen energiával, számos tervvel dolgozik, miközben nemrég 75. születésnapján köszöntötték...*

– Szerény családi körben terveztem megünnepelni, s nagy meglepetés és öröm volt számomra, hogy örömi házamban vehettem át Orbán Viktor miniszterelnök saját kezűleg aláírt, személyre szóló születésnap köszöntését.... 1960 óta motiváltan dolgozom azon, hogy a felnövekvő generációk komolyzenét értő, művelt, kultúrára fogékony tagjai legyenek a társadalomnak. Elkötelezett vagyok a minőség és érték tekintetében.

Bízom abban, hogy a gyermek- és ifjúsági programjainkon részt vevő mai fiatalok, a nálunk szerzett kulturális élményeiket hosszú távon a társadalom tagjaiként pozitívan kamatoztatják életük minden területén.

„Istvánosnak” lenni nemcsak azt jelenti, hogy a zenekar tagjai egy jó társulatban játszanak kiváló darabokat, hanem azt is, hogy a zenekari tagok egy tiszta és elhivatott értékrendű közösséghez tartoznak, ami – a mostanában világjelenséggé váló értékválság közepette – felbecsülhetetlen fontosságú. Ezt a különleges léghőrt nemcsak belülről jó megtapasztalni, de a közönség is egyértelműen érzékeli a koncerteken. Büszke vagyok arra, hogy az „Istvános” közösséget vezethetem. ■